

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

B O R G E S

Kum Kitabı

İletişim Yayınları

İletişim Yayıncılık A.Ş. • Çağdaş Dünya Edebiyatı Dizisi • ISBN 975-470-068-0

1. BASKI © İletişim Yayınları, İst. 1988
2. BASKI © İletişim Yayınları, İst. 1989
3. BASKI © İletişim Yayınları, İst. 1990

KAPAK Ümit Kıvanç
KAPAK BASKISI Seda Matbaası
İÇ BASKI Şefik Matbaası

İletişim Yayınları

Klodfarer Cad. İletişim Han No.7 Cağaloğlu-İSTANBUL Tel: 516 22 60-61-62

JORGE LUIS BORGES

Kum Kitabı

ÇEVİREN *Münir H.Göle*

İÇİNDEKİLER

ÇEVİRENİN NOTU	5
YAZARIN NOTU	7
ÖTEKİ	9
ULRIKE	17
KONGRE	22
BAŞKA ŞEYLER DAHA VAR	41
QTUZLAR MEZHEBİ	48
ARMAĞANLAR GECESİ	52
AYNA VE MASKE	58
UNDR	63
YORGUN BİR ADAMIN DÜŞÜLKESİ	69
DÜZEN	76
AVELINO ARREDONDO	83
DİSK	89
KUM KİTABI	92
SONDEYİŞ	97

ÇEVİRENİN NOTU

“Bir gerçek biçimi, tutarlı ve özeksels
değil, ama iyice yan ve bölünmüş”
Thomas De Quincey

‘Kum Kitabı’ (El Libro di Arena) Fransızca ve İngilizce çevirilerinden Türkçeleştirildi ve İspanyolca aslıyla karşılaştırıldı.

Bir söyleşide Borges “Yazarken her zaman uyuşuk ve ağır davrandım, her tümce kendini farklı şekillerde ortaya koydu: Bir sözcüğe varmadan önce birçok eşanlamlıyı elden geçirmem, sayısız eğretileme içinden seçim yapmam gerekiyor. (...) Başlarda şaşırtıcı sıfat ve eğretilmeler ararken, şimdi şaşırtıcılığın önlenmesi ve herşeyin okuyucu için kolaylaştırılması gerektiğini hissediyorum (...) bence eseri okuyucu kendi yaratır” diyordu.

Borges’in düzyazısının aşırı anlam yoğunluğu ve görsel anlatımı, kullanılan soğuk, katı dilin aynı zamanda çağrışımlarla yüklü olması ve bütünün geometrik diyebileceğimiz dokusunu ve duyumsal özünü birlikte eşleme zorunluğu çevirinin şekillenmesinde temel sorunu oluşturdu.

Çeviride amaçladığım, yazarın özgün dilini mümkün olduğunca yakın yansıtabilmektir. Zaman zaman bu girişimi ödün vermeden sonuca ulaştırdığımı sanıyorum. Ama genellikle, Türkçeleştirmedeki zayıflıkları kabullenmek gerektiği. Böyle durumlar, da, yazının gerçek akımını, Borges’in izini açığa çıkarmayı hedef alarak düzenledim. Seçme zorunda kaldığımda da, yazarın

dili işlemekteki temel özgünlüğüne, özellikle yansılanamaz to-
nuna bana en benzer görüneni yeğledim. Bu öncelik sırasını
saptadıktan sonra, sonuna dek bozmamaya özen göstererek,
bütünlüğü sağlamaya çalıştım.

Kısaca, çalışmamı 'çeviri' olarak değil, 'yansıtma' olarak de-
ğerlendirmek gerektiğine inanıyorum.

Ayrıca, sayfa altlarına yalnızca yabancı sözcüklerin çevirileri-
ni ekleyerek, kurgunun akımını bozacak açıklamalara girme-
dim, bunu Borges okuyucusunun dağarcığına bıraktım.

Dünya yazın çevrelerinin klâsik kabul ettiği tek çağdaş yazar
Borges'i daha yakından tanımak isteyenlere yardımcı olabilmek
amacıyla kitabın sonuna bir bibliyografya ekledim.

Eserde gözlenebilecek tüm sapmalar -olumlu veya olumsuz-
benim sorumluluğumda olacaktır.

"... basit bir özengenin görüşü pek önemli değil, okuyucu
kendi yargılayacak. Benim çevirim yazınsal değil, ama aslına
uygun."

Münir Göle

Fransızca ve İngilizce çevirilerinden Türkçeleştirilen ve İspanyolca
aslıyla karşılaştırılan "Kum Kitabı"nın "çevirisi yazınsal değil, ama as-
lına uygun". Özellikle Fransızca metinde biçimsel kaygılar nedeniyle,
öykülerin aritmetik diyebileceğimiz dokusunu ve duyumsal özünü yitir-
miş olduğu gözleniyor. İspanyolca aslıyla karşılaştırılarak düzeltilmeye
ve "önemin vurgulanmasına" çalışıldı. Dünya yazın çevrelerinde klâ-
sik kabul edilen tek çağdaş yazar Borges eseri okuyucunun yarattığını
söylüyor. Onun kimselere benzemeyen "metafizik" dünyasına girme-
nizden hemen önce, çevirinin oluşmasında yapıcı eleştirilerinin büyük
önemini belirterek, sevgili dostlarıma teşekkür ederim.

M.G.

YAZARIN NOTU

Bu yaşımda (1899 doğumluyum) sevilen temalar üzerine şu birkaç çeşitlemeden fazlasını vaad edemem, kendime bile. Bilindiği gibi öykü yazmak onarılmaz tekdüzeliğe karşı klâsik çareye başvurmaktır. Gene de izninizle bir iki ayrıntıya işaret etmek istiyorum.

Kitap on üç öykü içeriyor. Sayı bütünüyle rastlantısal ya da kaçınılmaz -burada iki sözcük kesinlikle eşanlamlı- ve büyüsel değil. Bütün bu öykülerden yalnızca birini seçmem gerekseydi, sanırım hem en otobiyografik (anılarla en zengin olan), hem de en düşsel olan KONGRE'yi seçerdim. KUM KİTABI'nı da çok sevdiğimi saklamayacağım. Ayrıca bir aşk öyküsü, bir 'psikolojik' öykü ve bir de Güney Amerika tarihinden dramatik bir olayın öyküsü var.

Bu kör alıştırmalarında, basit, zaman zaman günlük konuşma diline yakın üslûpla fantastik bir olay örgüsünü birleştirerek, H. G. Wells örneğine sadık kalmaya çalıştım. Meraklı okur Wells'in adına, Swift'in ve 1838'de bize ARTHUR GORDON PYM'İN ANLATISI'nın hayranlık uyandıran son bölümlerini bırakan Poe'nunkini de ekleyebilir.

Ne bana anlamsız gelen seçkin bir azınlık için, ne de "Yığınlar" diye bilinen şu göklere çıkarılan ideal Platoncu kendilik için yazıyorum. Demagogların sevdiği her iki soyutlamaya da inanmıyorum. Kendim ve dostlarım için ve zamanın akışını yumuşatmak için yazıyorum.

Zaman beni sürükleyen bir nehir, ama nehir benim;
beni parçalayan bir kaplan, ama kaplan benim.
Beni tüketen bir ateş, ama ateş benim.
Evren, ne yazık ki, gerçek;
ben, ne yazık ki, Borges'im.

Yıllar boyu, insanoğlu bir boşluğu imgelerle, illerle, krallıklarla, dağlarla, körfezlerle, gemilerle, adalarla, balıklarla, odalarla, aletlerle, yıldızlarla, atlarla, insanlarla doldurur. Ölümünden az önce, usanmaz çizgi labirentinin kendi yüzünün imgesini oluşturduğunu anlar.

Jorge Luis BORGES

ÖTEKİ

Olay, 1969 Şubatında, Boston'ın kuzeyindeki Cambridge'de geçti. O zaman bunu yazmadım, çünkü amacım unutmaktı, aklımı oynatmamak için. Bugün, birkaç yıl geçtikten sonra kâğıda dökersem başkalarının bunu öykü olarak okuyacağını ve zamanla belki benim için de bir öykü niteliğine bürünebileceğini düşünüyorum. Olay sürerken korkunçtu, izleyen uykusuz gecelerin daha da kötü olduğunu biliyorum, ama bu başkalarına da bu kadar dokunacağı anlamına gelmez.

Sabah on sıralarındaydı. Charles ırmağına bakan bir sıranın üstüne oturmuş dinleniyordum. Beşyüz metre kadar sağımda adını asla bilmediğim büyük bir bina dikiliydi. Gri renkli su; koca buz parçalarını sürüklüyordu. Kaçınılmaz olarak, nehir bana zamanı düşündürdü -bin yıllık Herakleitos'un görüntüsü. İyi uyumuştum, bir önceki günün ikindi dersinin öğrencilerimin ilgisini çektiğini sanıyordum. Çevrede kimsecikler yoktu.

Birden, bu ânı daha önce yaşadığım duygusuna kapıldım (psikologlara göre bu, bir yorgunluk hâline karşılık oluyor). Sıranın öteki ucunda biri oturuyordu. Yalnız olmayı yeğlerdim, ama kaba görünmek istemediğimden, hemen kalkmaktan kaçındım. Öteki hafifçe ısıklık çalmaya başladı. İşte o zaman sabahın ilk huzursuzluğu ortaya çıktı. Isıklıkla çaldığı, çalmaya çalıştığı (asla iyi bir kulağım olmadı) Elias Regules'in "La Tapera" adlı eski bir halk ezgisiydi. Bu ezgi beni, çoktan kaybolmuş bir Buenos Aires içavlusuna ve uzun yıllar önce ölen dostum Alvaro Melián

Lafınur'un anısına götürdü. Sonra sözler geldi, ilk nakaratın sözleri. Ses Alvaro'nun sesi değildi, ama ona öykünmeye çalışıyordu. Tanıyınca, fena halde şaşırdım.

— Bayım, dedim ötekine dönerek, siz Uruguaylı mısınız, yoksa Arjantinli mi?

Uzun bir sessizlik oldu. Yeniden sordum:

— Malagnon sokağı, 17 numarada, Rus kilisesinin karşısında değil mi?

Yanıtı olumluydu.

— Öyleyse, dedim kararlılıkla, sizin adınız Jorge Luis Borges. Ben de Jorge Luis Borges'im. 1969 yılında ve Cambridge şehrindeyiz.

— Hayır, diye karşılık verdi benim kendi sesimle, biraz uzaktan.

Bir süre sonra üsteledi:

— Burada Cenevre'deyim, sıranın birinde, Rhone'un birkaç adım ötesinde. Tuhaf olan şey birbirimize benziyoruz ama siz benden oldukça yaşlısınız ve saçlarınız beyazlanmış.

— Yalan söylemediğimi kanıtlayabilirim, dedim. Sana bir yabancının bilemeyeceği bazı şeyler söyleyeceğim. Evde, büyük dedemizin Peru'dan getirdiği, ayağı iki yılan şeklinde olan gümüş bir kadeh, ayrıca çatıya asılmış gümüş bir leğen var. Oandaki dolapta iki sıra kitap bulunuyor: Her bölümünün sonunda küçük punto notlar bulunan oyma baskı resimlerle süslü Lane çevirisi "Binbir Gece Masalları"nın üç cildi; Quicherat'nın Latince sözlüğü; Tacitus'un **Germania**'sının Latince aslı ve Gordon'ın İngilizce çevirisi; Garnier'den çıkan bir **Don Quixote**; Rivera Indarte'nin **Tablas da Sangre**'si, yazarın ithafı ile; Carlyle'in **Sartor Resartus**'u; Amiel'in Yaşamöyküsü; ve öbür kitapların arkasında gizli duran, Balkan'larda cinsel gelenekler üzerine ciltsiz bir kitap. Dobourg Meydanı'ndaki bir ikinci katta geçen akşamüstünü de henüz unutmadım.

— Dufour, diye düzeltti.

— Tamam, Dufour. Bu kadar yeterli mi?

— Hayır, dedi. Bu kanıtlar hiçbir şeyi kanıtlamıyor. Şu an düşümde sizi görüyorsam, benim bildiklerimi sizin de bilmeniz doğal. Gereksiz olarak uzattığınız söyleviniz bütünüyle anlamsız.

Haklı bir karşı koymaydı. Yanıtladım:

— Bu sabah ve karşılaşma düşse, ikimizin de düşü görenin kendisi olduğunu sanması gerekiyor. Belki uyanacağız, belki de hayır. Ama bu arada düşe boyun eğmek zorundayız; dünyayı, doğmuş olmayı, görmeyi, solumayı kabullendiğimiz gibi.

— Ya düş sürerse? dedi kaygıyla.

Gerek onu, gerek kendimi yatıştırmak için, gerçekte hiç de öyle hissetmediğim halde kendine güvenen biri havasına büründüm:

— Benim düşüm yetmiş yıl sürdü. Sonuç olarak, yaşayan hiç bir insan yok ki uyandığında kendini kendisiyle birlikte bulmasın. İşte bizim başımıza gelen de bu -tek fark bizim iki kişi olmamız. Benim geçmişimle, yani seni bekleyen gelecekle ilgili bir şey öğrenmek istemez misin?

Bir şey söylemeden kabul etti. Biraz kafam karışmış olarak devam ettim:

— Anne'nin sağlığı yerinde ve Buenos Aires'te Charcas ve Maipú'daki evinde iyi, ama Baba otuz yıl kadar önce öldü, bir kalp hastalığından. Yarım inme bitirdi onu, sağ elinin üzerinde sol eli, bir devinkinin üzerinde bir çocuğun eline benziyordu. Ölüm sabırsızlığıyla, sızlanmadan öldü. Büyükannemiz de aynı evde ölmüştü. Ondan birkaç gün önce, hepimizi birden çağırıp, bize "Ben yavaş yavaş ölmekte olan çok yaşlı bir kadınam. Kimse böylesine alışlagelmiş, sıradan bir şey yüzünden üzülmesin" demişti. Norah, kızkardeşin, evlendi ve iki oğlu var. Bu arada, evde nasıllar?

— İyi, Baba, her zamanki gibi dini alaya alan şakalar yapıyor. Dün akşam, İsa'nın, kendilerini tehlikeye atmak istemeyen sığır çobanlarına benzediği için vaazlarında üstü kapalı mesellerle konuştuğunu söyledi. Bir an duraksadı, sonra bana "ya siz?" dedi.